NIEDZIELNIK - **DODATEK MIESIĘCZNY**
nr 3 - SIERPIEŃ 2019 r.

PARAFIALNE SPOTKANIA Z HISTORIĄ I TRADYCJĄ

75 lat temu wyruszyli z Zagnańska – Siodeł na pomoc walczącej Warszawie.

25 września 2010 roku przy czerwonym szlaku na Sosnowicy odsłonięto i poświęcono obelisk upamiętniający sformowanie 4. Pułku Piechoty Legionów Armii Krajowej, spieszącego z odsieczą walczącej Warszawie. Polową Mszę św. odprawił kapelan wojskowy ks. płk Adam Prus. Mówił o trudnej drodze do wolności usłanej krzyżami poległych żołnierzy oraz ofiar hitlerowskiej kaźni.

W związku z szybko zmieniającą się w 1944 r. sytuacją na froncie wschodnim (Rosjanie dochodzili do linii Wisły) dowództwo Armii Krajowej podjęło decyzję o przystąpieniu do wykonania zadań wynikających z planu „Burza" na terenie Okręgu Radomsko-Kieleckiego AK, gdzie działaniom tym nadano kryptonim „Deszcz". Kontynuowano działalność dywersyjną na szlakach komunikacyjnych. Podjęto także decyzję o odtworzeniu przedwojennych jednostek wojskowych – powstała m.in. 2. Dywizja Piechoty Legionów AK „Pogoń" dowodzona przez płk. Antoniego Żółkiewskiego „Lina", a w jej składzie walczył m.in. 4. kielecki pułk piechoty z obwodów kieleckiego i buskiego.

4. Pułk Piechoty Legionów AK (4. pp Leg. AK)

Pierwszy etap formowania oddziałów rozpoczął się w lipcu 1944 roku. Rozkaz przewidywał tworzenie I batalionu w rejonie Niwek Daleszyckich i Mąchocic, a II batalionu w rejonie lasu na Gruchawce (okolice Kielc). 7 sierpnia opracowano rozkaz dotyczący przewidywanego uderzenia na Kielce.

Koncentracja w Zagnańsku – Siodłach

Szkolenie minerskie w czasie koncentracji. Sierpień 1944 r. Zagnańsk-Siodła.

Dowódca 4. pułku mjr „Wyrwa" Józef Włodarczyk, oczekując na dalsze rozkazy, postanowił połączyć bataliony. Obie jednostki wyruszyły do Zagnańska - Siodeł.
Jako pierwszy, w nocy z 12/13 sierpnia, dotarł II batalion, zajmując biwak w lesie wśród starych jodeł, dających w dzień schronienie przed upalnym słońcem. W jego składzie znalazł się także działający na terenie Zagnańska oddział „Gryfa" – Pawła Stępnia. Wkrótce dołączył II batalion. Marian Sołtysiak „Barabasz" wspomina: *„Jako kompania 4. Pułku Ziemi Kieleckiej jedenastego sierpnia wyszli „Wybranieccy" z Niwek kierując się do Daleszyc na mszę polową. (...) Przez Niestachów (...), Leszczyny i Mąchocice doszliśmy do wsi Brzezinki, gdzie zatrzymaliśmy się na parogodzinny odpoczynek. Stąd wieczorem nastąpił wymarsz do wsi Zagnańsk – Siodła, miejsca koncentracji pułku.*
Pułk liczył 653 osoby, w tym 20 oficerów, 11 podchorążych i 74 podoficerów, 548 szeregowych. Z każdym dniem przybywało żołnierzy i 10 września było to już 1144 ludzi.

1 sierpnia 1944 r. rozpoczęło się Powstanie Warszawskie. *14 sierpnia komenda Okręgu otrzymała depeszę radiową od gen. „Bora", w której nakazano marsz wszystkich uzbrojonych oddziałów na Warszawę, co znalazło potwierdzenie 15 sierpnia w rozkazie szczególnym nr 6/44 wydanym przez dowództwo Okręgu. „W związku z rozkazem radiowym gen. „Bora" z dn. 14 VIII g. 17.00 zarządzam marsz wszystkich uzbrojonych oddziałów Okręgu do bitwy o Warszawę. W tym celu wydałem już dzisiaj o godzinie 10.00 rozkaz przygotowawczy, zarządzający pogotowie marszowe oddziałów. (...) Akcję nazwano „Zemsta".*

W tym samym dniu - **15 VIII - w Zagnańsku – Siodłach** na polanie przy ołtarzu polowym, zbudowanym przez żołnierzy z nieociosanych żerdzi, odprawił partyzancką Mszę świętą kapelan pułku ks. kapitan Henryk Peszko „Wicher": *„Tylu uzbrojonych młodych ludzi nie widziałem od 1939 roku. Było ich wszystkich około tysiąca. Do tych żołnierzy oraz licznie zgromadzonej ludności przemówiłem. Wskazałem żołnierzom drogę, którą pójdziemy. Pewnie będzie to droga potu, walki i krwi, ale powiedzie nas do uwolnienia kraju od wroga i do zwycięstwa. Wskazałem, że w tej drodze nie będziemy osamotnieni, otoczy nas miłość naszych bliskich i pomoc tych, którzy Polski nie opuścili. Chodzi o to, aby mieć wiarę w Boga i oddać się pod opiekę Matki Bożej na życie i na zwycięstwo. Poleciłem żołnierzom, aby wzbudzili żal doskonały, gdyż na podstawie specjalnych uprawnień udzielę im absolucji generalnej (rozgrzeszenia), jakiej udziela się przed bitwą, a my jesteśmy przed walką, do której wezwały nas władze Polski Podziemnej. Padły komendy dowódców, oddziały uklękły, żołnierze pochylili głowy, a ja wzruszony wymówiłem słowa absolucji. Znowu rozkazy dowódców do powstania z kolan i w postawie „na baczność" zabrzmiała pieśń „Boże, coś Polskę ..." a następnie „O Panie, któryś jest na niebie ...".*

Ks. kapitan Henryk Peszko „Wicher" kapelan 4.pp leg. AK

Akcja w Zagnańsku-Chrustach

Zygmunt Pietrzak „Bekas”

W godzinach popołudniowych żołnierze zwiadu konnego - Zygmunt Pietrzak „Bekas” i Stanisław Cnota „Marcin” - w trakcie potyczki w miejscowości Zagnańsk - Chrusty zastrzelili niemieckiego majora, kontrolującego przebieg prac fortyfikacyjnych oraz zdobyli m.in.

16 sierpnia pułk zgodnie z rozkazem ruszył na pomoc walczącej Warszawie. Trasa marszu to: Zagnańsk – Szałas – Serbinów – Sołtyków – Antoniów.

21 sierpnia 1944 r. miała miejsce zwycięska bitwa pod Antoniowem - jedna z największych stoczonych przez żołnierzy AK na Kielecczyźnie. W walkach straciło życie 8 partyzantów 4. pułku. Rozkaz Komendy Głównej AK marszu na odsiecz Powstaniu Warszawskiemu nie mógł być jednak zrealizowany przez Okręg Radomsko – Kielecki i został zmieniony. Biorąc pod uwagę niezwykle trudne warunki topograficzne, sztab korpusu podjął decyzję o wstrzymaniu działań. Ostatecznie generał „Bór” zaaprobował to postanowienie 27 sierpnia.

4. pp Leg. AK kontynuował walkę z okupantem, wykonując zadania w ramach akcji „Burza”. Zmieniono jedynie kierunek marszu na południowy. 4. pułk walczył 10 września w Zaborowicach i Mniowie, 18 września pod Fanisławicami nad Nidą, 26 września w Radkowie i lasach włoszczowskich. 28 września pułk otrzymał rozkaz przejścia do Obwodu Kieleckiego. 30 września w rozkazie szczególnym Komendant Okręgu „Ein” (Jan Zientarski) dziękował żołnierzom za trud i walkę: „(…) *za waszą piękną postawę, jaką wykazaliście się w okresie letniej koncentracji składam hołd tym wszystkim, którzy własną krwią okupili sławę i zwycięstwo oddziałów* (…)

Przygotował: Roman Piskulak